



KEMAN ETÜT TÜRÜNÜN TARİHSEL GELİŞİMİ

Arif MÖHSÜNOĞLU*

* Doç.Dr. Batman Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzikoloji Bölümü, abbasov7@yahoo.com

Received Date: 01.10.2024. Revised Date: 04.10.2024. Accepted Date: 08.10.2024.

Copyright © 2024 Arif Möhsünoğlu. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

Özet

Bu araştırma, XVIII. yüzyıldan günümüze kadar keman etüt ve kaprislerinin eğitici ve sanatsal gelişimini incelemeyi amaçlamaktadır. Keman pedagojisinde etütler, icracıların hem teknik becerilerini hem de sanatsal ifadelerini geliştirmek açısından büyük bir öneme sahiptir. F. Benda, F. Fiorillo, R. Kreutzer ve N. Paganini gibi önemli bestecilerin eserleri, bu bağlamda modern keman eğitiminin temel taşlarıdır. Araştırma, bu eserlerin tarihsel süreç içerisindeki dinamiklerini anlayarak pedagojik yaklaşımların rasyonel kullanımına ışık tutmayı hedeflemektedir. Araştırmanın önemi, etütlerin hem teknik hem de sanatsal becerilerin gelişiminde sistematik bir şekilde kullanılmasının, öğrencilerin performans yeteneklerini nasıl artırabileceğini göstermektedir. Etütler, sadece teknik egzersizler değil, aynı zamanda müzikal ifade araçları olarak değerlendirilmeli ve müzikal cümle yapılarına dikkat edilerek çalışılmalıdır. Bu yaklaşım, öğrencilerin teknik gelişimlerini sağlamlaştıran, müzikal düşünme becerilerini de desteklemektedir. Çalışma, nitel bir araştırma modeli çerçevesinde, tarihsel kaynakların ve keman metotlarının incelenmesine dayanmaktadır. Veri toplama sürecinde, keman eğitimi literatürü ve performans uygulamaları incelenmiştir. Bu doğrultuda, etütlerin pedagojik kullanımı, müzikal performans pratiğiyle ilişkilendirilerek değerlendirilmektedir. Araştırma, keman pedagojisinde etütlerin sistematik olarak nasıl kullanılabilirliğine dair öneriler sunarak, modern eğitim yöntemlerine katkı sağlamaktadır. Sonuç olarak, keman pedagojisinde etütlerin hem eğitici hem de sanatsal açıdan vazgeçilmez bir kaynak olduğu vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Etüt, Keman Egzersizi, Teknik, Müzikal.

HISTORICAL DEVELOPMENT OF THE VIOLIN ETUDE GENRE

Abstract

This research aims to examine the educational and artistic development of violin études and caprices from the 18th century to the present. In violin pedagogy, études play a significant role in enhancing both the technical skills and artistic expression of performers. The works of prominent composers such as F. Benda, F. Fiorillo, R. Kreutzer, and N. Paganini are considered foundational elements of modern violin education in this context. The study seeks to shed light on the rational use of pedagogical approaches by understanding the dynamics of these works within the historical process. The importance of this research lies in demonstrating how the systematic use of études in the development of both technical and artistic skills can enhance students' performance abilities. Études should not only be regarded as technical exercises but also as tools for musical expression, and attention should be paid to musical phrasing during practice. This approach not only strengthens students' technical development but also supports their musical thinking abilities. The study is based on a qualitative research model, focusing on the examination of historical sources and violin methods. During the data collection process, literature on violin education and performance practices was reviewed. In this regard, the pedagogical use of études is evaluated in relation to musical performance practice. The research provides recommendations on how études can be systematically utilized in violin pedagogy, contributing to modern educational methods. In conclusion, the study emphasizes that études are an indispensable resource in violin pedagogy, both from an educational and artistic perspective.

Keywords: Study, Violin Exercise, Technical, Music.



Giriş

Bu makale, XVIII. yüzyıldan günümüze kadar keman etütleri ve kaprislerine yönelik eğitici ve sanatsal kompozisyonların evrimini incelemektedir. Modern performans pratiği, farklı dönemlere ve üsluplara ait eserlerin aktif bir şekilde icra edilmesini gerektirdiğinden, müzisyenlerin geniş bir teknik ve stil yelpazesi üzerinde uzmanlaşmaları gerektiğini vurgulamaktadır. Bu becerilerin gelişimi, büyük ölçüde doğru eğitim yöntemleri ve sanatsal materyallerin etkili kullanımına bağlıdır. Günümüz keman pedagojisinde etüt ve kapris çalışmaları, deneysel uygulamalar temelinde şekillenmektedir. Bu çalışmaların tarihsel gelişiminin anlaşılması, onların sistematik bir biçimde sınıflandırılmasına olanak tanıyarak keman öğrencilerinin eğitim sürecini daha verimli hale getirmektedir.

Etütlerin temel amacı, müzisyenin teknik becerilerini geliştirmek olup, bu genellikle belirli çalma tekniklerinin çeşitli formlar aracılığıyla dönüşümüyle gerçekleştirilir. Kapsamlı bir teknik gelişim, etütlerin yazar döngüleri ve tematik koleksiyonlar halinde bir araya getirilmesiyle sağlanır. Teknik ve sanatsal becerilerin eşzamanlı olarak gelişimi, F. Benda, F. Fiorillo, R. Kreutzer, P. Rode ve P. Baillot gibi yazarların eserlerinde açıkça gözlemlenmektedir. Keman pedagojisinin gelişiminde, Paris Konservatuvarı'nın XIX. yüzyıl başlarındaki öncü rolü dikkate değerdir.

Özellikle R. Kreutzer, P. Rode ve P. Baillot gibi keman virtüözlerinin katkıları, bu dönemde etüt ve kapris türlerinin hem eğitici hem de sanatsal birer yapı olarak keman repertuarındaki yerini sağlamlaştırmıştır. Bu araştırma, keman etüt ve kaprislerinin tarihsel süreç içindeki gelişim dinamiklerini inceleyerek, modern performans uygulamalarına katkı sunmayı ve keman eğitiminde bu eserlerin kullanımına dair yeni perspektifler geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Paris Konservatuvarı ve Önemli Keman Pedagoğları

Etüt türünün gelişimi doğrudan Paris Konservatuvarı ile ilgilidir. Paris Konservatuvarı müzik eğitiminin profesyonel haline geldiği ilk eğitim kurumudur. 22 Ekim 1797'deki açılışında ilk müdürü Bernard Sarrett konuşmasında: "...Müziğe çok uzun zamandır mahrum kaldığı saygınlığı ve politik korumayı verin..., müzik sanatlarını da içerden tüm alanların geliştirilmesi için bir merkez yaratmak." (Lassabatie, 1860: 24-25).

"1797'ye geldiğinde Paris Konservatuvarı'nın 125 öğretmeni ve 600 öğrencisi vardı." (Lassabatie, 1860: 32).

Öğretmenler kadrosunda F.J.Gossec, A.Gretry, J.F.Lesueur: E.N.Menul, L.Chherubini, N.Dalayrac, B.G.Romberg, P.Gavinies, R.Kreutzer, P.Rode, P.Balliot ve diğerleri vardı. Keman öğretmenleri Profesör Balliot, Rode ve Kreutzer'in temel görevlerinden biri keman için metodolojik çalışmalar oluşturmaktır. Çalışmalar sonunda Paris Konservatuvarı Metodu olarak da bilinen klasik keman "Okulu" seçkin kemancı bestecilerin eserlerinden oluşan bir defter formüle edildi. Defter esasen etüt çalışmalarına dayanmaktaydı.

P.Balliot, P.Rode ve R.Kreutzer bestecilikle birlikte, aynı zamanda her biri XIX. Yüzyıl Fransa'nın en iyi solist keman sanatçılarıydı.

P.Balliot (1771-1842) XIX. Yüzyılın ilk yarısında Fransa'nın en iyi keman solistlerinden biriydi. Ünlü Belçikalı müzikolog Fetis(1863:211)'e göre: "*Quartete Balliot büyük bir kemancıdan daha fazlasıydı; o bir şairdi.*" P.Rode (1774-1830) parlak bir keman virtüözü olarak sahne performansının duygusal ve romantik bir yönü vardı. Berlin Müzik Gazetesi P.Rode hakkında böyle bahseder: "*Ünlü öğretmeni Viotti'yi dinleyen herkes oybirliğiyle, Rode'nin öğretmenin harika tavrına tamamen hâkim olduğunu, ona daha da yumuşaklık ve*



şefkat verdiği iddia eder” (Wasielewski, 1910: 378).

R.Kreutzer (1766-1831) bir besteci ve keman sanatçısı olmakla birlikte, aynı zamanda 1803 senesinde L.V. Beethoven tarafından keman ve piyano için yazılan ve R.Kreutzer'e ithaf edilen ünlü “Kreutzer Sonatı” ile de tanınmaktadır.

Fetis (1863:213), Kreutzer'in keman performansını böyle karakterize ediyor: “*Bir kemancı olarak Kreutzer, Fransız okulunda özel bir yere sahipti. Sezgin ve hayat dolu performansına özgün bir anlatım kazandırdı, seyirci üzerinde duygusal bir etki yarattı. Güçlü bir sesi, en saf tonlaması vardı ve ifade tarzı, coşkuyla büyüleyiciydi.*”

XIX. yüzyılın başlarında, Fransız performans ve pedagoji okulunun keman sanatında öncü rol oynamasıyla birlikte, solo enstrüman için farklı türlerde eğitici ve sanatsal eserler bir araya getirilmiş ve bu eserler genel olarak “Etüt” başlığı altında toplanmıştır. Aynı dönemde keman icrasından etkilenecek, etüt türü diğer müzik dallarında da, özellikle piyano alanında, hızla gelişmeye başlamıştır. XIX. yüzyılın genel sanatsal eğilimlerine paralel olarak, etüt türü hem eğitici hem de sanatsal (örneğin konçerto formunda) bir yapıya bürünmüştür. Bu süreçte, Paganini'nin “24 Kaprices” adlı eseri de büyük bir etki yaratmıştır.

Keman literatüründe eşsiz bir yere sahip olan Niccolò Paganini'nin 24 Kaprisi, yalnızca dönemin en yüksek seviyedeki virtüöz tekniklerini sergilemekle kalmaz, aynı zamanda keman tekniğini geliştirmek için yeni yollar sunar. Bu eserlerde kullanılan t. Vol. Tematik materyalin zenginliği, virtüöz yaratıcılığı ve biçimsel mükemmellik, Paganini'nin bestecilik dehasını ve performans sanatındaki ustalığını yansıtır. Paganini'nin kaprisleri, özellikle Karl Flesch tarafından incelendiğinde, teknik açıdan yenilikçi ve çığır açıcı unsurlar barındırdığı vurgulanır. Flesch, bu kaprislerdeki temaların sadece teknik bir çalışma aracı olarak değil, aynı zamanda müzikal derinlik taşıyan yaratıcı bir platform olarak ele alınması gerektiğini savunur.

“*Paganini'nin eserleri, en üst düzey “tuşe okulu” ve yay teknikleri ile keman eğitimi açısından önemli bir miras bırakmıştır. Özellikle çift notalar, pozisyon değişiklikleri, sol el pizzicato, yapay flajöler ve tremolo gibi teknikler, bu kaprislerde ustalıkla işlenmiş ve eserler, dönemin tüm virtüöz başarılarını gözler önüne sermiştir*” (Flash, 2007: 108). Paganini'nin sol el ve yay tekniklerine yaptığı yenilikler, yalnızca onun zamanında değil, günümüzde de keman tekniği açısından vazgeçilmez bir rehber niteliğindedir.

XIX. yüzyılın sonlarına doğru keman eğitimi ve tekniği üzerine yazılan etüt ve kapris defterleri, büyük bir teknik çeşitlilik göstermeye başlamış ve bu dönemde keman eğitiminde önemli bir rol oynamıştır. 1921 yılında Karl Flesch tarafından yayımlanan üç bölümlük “Toplu Keman Etüdüleri” koleksiyonu, dönemin önde gelen keman pedagogları ve bestecilerinin eserlerini bir araya getirerek sistematik bir çalışma materyali sunmuştur. Bu koleksiyonda yer alan besteciler arasında A. Corelli, R. Kaiser, R. Kreutzer, J. F. Mazas, J. B. Lully, J. Dont, L. Spohr, F. Fiorillo, C. Berio, P. Rode, F. David, A. Vieuxtemps, G. Wieniawski ve P. Baillot gibi isimler bulunmaktadır.

Flesch'in koleksiyonu, keman tekniklerinin öğrenilmesinde kademeli bir yaklaşım sergileyerek, etütleri zorluk derecelerine göre sistematik bir şekilde düzenlemiştir. Flesch, etütlerin sadece bir teknik çalışma aracı olmanın ötesinde, “*genel teknik biçimlerin*” incelenmesi olarak görülmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu bağlamda: “*R. Kreutzer'in çalışmaları, keman tekniğinin temel taşlarını oluşturan faydalar sunarken, P. Rode'un kaprisleri de keman repertuarının önemli bir parçası haline gelmiştir. Bu iki besteci, keman tekniğinde ustalaşmak isteyen her müzisyenin karşılaştığı temel kaynaklar arasında yer almaktadır*” (Flash, 2007: 65).



Keman Etüt Türünün Gelişimi

Keman etüt türü, enstrümanın ortaya çıkmasından çok önce, XIII. yüzyılda kilise ayinlerinin çok sesli eserlerinde yaylı çalgıların profesyonel olarak kullanılmaya başlanmasıyla ortaya çıkmıştır. Orta Çağ'ın profesyonel müzisyenleri arasında yaylı çalgılar eğitimi ilkelerinin oluşması için ön koşullar yaratılmıştı. Kemanın gelişimiyle birlikte, üç yüzyıllık birikim uygun zemine oturmuş ve viyola sanatı aracılığıyla İtalya, Fransa, Almanya'daki kilise okullarında ve Çek Cumhuriyeti ile Almanya'daki şehir okullarında kemancılar tarafından kullanılmıştır.

XIV. yüzyılda Manastır yetimhaneleri veya "konservatuarlar" çocukların profesyonel müzik eğitiminin düzenlenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Santa Maria di Loreto Napoliten Konservatuarı'nda 800 çocuk eğitim görmüş ve sadece Napoli'de toplamda dört konservatuar bulunmaktaydı. Burada A. Caldara, B. Galuppi, A. Lotti, D. Scarlatti, A. Vivaldi ve diğerleri gibi ünlü sanatçılar ve besteciler çalışmıştır. O dönemde pedagojide sözlü gelenekler hâkimdi. Yüzyıl içinde D. Playford (1684), G. Muffat (1698) ve diğerlerinin matbaa okulları ortaya çıktı ve bir yüzyıl sonra tüm Avrupa'da keman sanatının gelişimini etkileyen pedagojik çalışmalar yayınlandı. Bu çalışmalar arasında F. Geminiani (1731), L. Mozart (1756) ve B. Campagnoli (1797) okulları bulunmaktadır. Genellikle modern bestecilerin sanatsal repertuarından gam benzeri alıştırmalar ve alıntılar kullanılmıştır. Bu bağlamda özellikle ilgi çekici olan, "XVII. yüzyıl İtalyan okulunun keman tekniğinin yoğunlaştırılmış ansiklopedisi" olarak adlandırılan A. Corelli'nin "Folia" adlı eseridir. Altı sonat "da chiesa" ve bir dizi sonat "da camera"dan oluşur ve İtalyan vokal sanatının cantilena karakteristiğinin doruklarına ulaşmaya çalışır. Vivaldi'nin eserleri, keman sanatına hem sanatsal hem de eğitimsel açıdan önemli katkılarda bulunmuştur. Orkestranın istikrarsız kadro oluşumu (22 ila 140 kişi arasında) ve konser programları hazırlamak için sınırlı süre (bir ila iki hafta) göz önüne alındığında, müzisyenlerin çalma becerilerinin gelişimi büyük olasılıkla halka açık performanslara yönelik eserlerin materyali üzerinde gerçekleşmiştir. Ayrıca üçlü sonatlarından bazılarının öğretimde kullanılmış olabileceği görülmektedir. Eğitici ve sanatsal kompozisyon türünün gelişimine en büyük katkı G. Tartini'nin "Yay Sanatı" olmuştur. Tartini'nin ayrıca "Trattato di musica", "Dekorasyon Üzerine İnceleme", "Yay Hareketi Kuralları", "Öğrenciye Mektup" gibi teorik çalışmaları bulunmaktadır.

Kemancılar, giderek daha karmaşık performans teknikleri gerektirerek performans çitasını yükseltiyorlar ve aynı zamanda gelişimleri için materyal sunuyorlardı. P. Locatelli "24 Capriccios" yaratıyor, P. Gaviniès ve N. Paganini onun örneğini takip ediyordu. Belirli teknik teknikleri tek bir komplekste birleştirme uygulaması ortaya çıkıyor ve bu da bunların farklı egzersiz olarak yayınlanmasına olanak tanıyor. Bu eğilimin etkisiyle J. S. Bach "Klavierübung", D. Scarlatti "Essercizi per Gravicembalo" yazıyor. Zamanla, çeşitli egzersiz türlerini ifade eden "Etüd" terimi, yeni bir müzikal kelime dağarcığının genelleştirilmiş unsurları, parmak egzersizleri ve daha derin figüratif içerik içeren etüt alıştırmalarına dönüşmüştür. XVIII. yüzyılın ikinci yarısında homofonik-harmonik üslubun nihai sağlamlanması, etüt ve kapris türlerinin birleşmesine yol açmıştır. F. Benda, F. Fiorillo, R. Kreutzer, A. Bruni, P. Baillot, P. Rode ve diğerleri keman etütleri yazmışlardır. Etütler, icra edilen müziğin teknik ve üslupsal temelini hazırlamaya başlamıştır. Batı Avrupa'da Fransız kültürünün ve Fransız keman okulunun önceliği göz önüne alındığında, uzmanlaşmış didaktik çalışmalara Fransız kökenli "Etude" genel özel bir adı verilmiştir.

Etütler, bestecilerin bireysel niteliklerinin, çalma tekniği ve kompozisyon biçimi sürecinin gelişimine yüksek derecede yansıtılmasıyla karakterize edilir; geniş bir öğretici ve sanatsal kapasiteye sahiptirler, ancak performansı geliştirmek için henüz tutarlı bir şekilde oluşturulmuş bir sistem sunmazlar. Bu fikrin uygulanması, kemancının performans tekniğinin oluşumuna yönelik yaklaşımı farklı şekilde yorumlayan R. Kreutzer ve P. Rode'nin



çalışmalarında somutlaşmıştır. Onların etütleri, sonraki nesil müzisyenler için türün didaktik ve sanatsal-öğretici çeşitliliğinin klasik bir örneği haline gelmiştir. Romantik müzik, K. Lipinski, G. Ernst, G. Wieniawski, A. Viotti, S. Beriot, J. Mazas, S. Dancla, J. Dont, A. Lvov isimlerine hayat vermiştir. Eserleri neredeyse iki yüzyıldır eğitim uygulamalarında yaygın olarak kullanılmaktadır. F. Wohlfahrt ve G. Kaiser'in çalışmaları, okul çağındaki bir kemancının çalma tekniğini geliştirme sürecine metodolojik olarak düşünceli bir yaklaşımın açık kanıtı olmuştur. Öğrencilerin psikofiziksel yaş özelliklerine bağlı olarak didaktik materyali farklılaştırma eğilimi geliştirerek, Barok dönemde Alman sanatında gelişen en önemli estetik normlardan biri olan "düzen" kategorisine uygun hale getirmişlerdir. Pratikte "sanatsal olmayan" teknik materyal üzerine uzun vadeli çalışma, sanatçı-müzisyenin gelişim sürecini yavaşlattığını göstermiştir. Bir kemancının öğrenme sürecinde müzikal ve hareket gelişimi arasındaki çelişkiyi aşmanın yollarından biri, öğretim materyalini sanatsal içerikle birleştirmek olabilir. Keman etüdünün tarihsel gelişimi, icracının belirli bir dönem için yeni bir müzik sözlüğüne hâkim olma ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmiştir. Genellemenin özel bir biçimi olan etüt, pedagojik uygulamada en etkili didaktik (öğretimsel ve bilgilendirici) araç olarak kendini kanıtlamıştır. Solo keman için etüt ve kaprisler, her profesyonel kemancının performans seviyesini geliştirmede önemli rol oynar. Keman literatüründe etüt ve kaprisler, yapıcı ve sanatsal olmak üzere iki kategoriye ayrılır. Yapıcı kategori, müzikal dokusu yalnızca bir tür tekniğin veya yay tekniğinin geliştirilmesine dayanan etütleri içerir. İkinci grup ise bestecinin planı olan tek bir müzikal ve sanatsal düşünceyle birleştirilen, çeşitli performans görevlerinden oluşan bir kompleks içeren eserleri kapsar. Rodolphe Kreutzer gibi bestecilerin katkıları, keman etütlerinin müzikal ve teknik değerini temel teknik becerilerini geliştirmek ve ileri düzey çalışmalara hazırlık yapmak için kritik öneme sahiptir. Öğrencilerin etütler üzerinde çalışırken teknik detaylara olduğu kadar müzikal ifadeye de dikkat etmeleri ve özellikle ses kalitesi ve cümle yapısına odaklanmaları gerektiği vurgulanmıştır. Bir kemancının yüksek düzeyde ses elde etmesi yaratıcı yorumlaması için vazgeçilmez bir koşuldur. Yampolsky (1960: 22) "*Hiçbir şey bir müzisyenin çalmasını melodik, şarkı söylercesine ve anlamlı bir tondan daha fazla süsleyemez*" demiştir.

R.Kreutzer'in etütleri besteciye zirveye taşımış ve kemancılar için pedagojik uygulamada vazgeçilmez hale gelmiştir. Rodolphe Kreutzer etütlerinin değeri, keman tekniğinin tüm yönlerini kapsama genişliğinde ve çalışılan her problemin formülasyonu ve çözümündeki düşünceliliğinde yatmaktadır. Mostras(1960:45)'in ifadesiyle, R. Kreutzer'in etütleri "*Kemancının tekniği dengeye getirilir.*" Ancak Kreutzer etütlerinin müzikal değerleri de vardır; bu etütler, müzikal ifadenin çeşitli unsurlarıyla birlikte teknik beceriler kazanmayı mümkün kılar: sesin güzelliği, net ritmik kalıp, ifadelerin netliği ve nüanslar.

R.Kreutzer'in etütleri kemanda icra edilmeye uygun dört işarete kadar yazılmış, bu da entonasyon konusunda önemli bir unsur olmakla birlikte, müzik kulağının gelişiminde de önemli bir rol oynamaktadır. Yankelevich (1968), "*Esas olarak entonasyona odaklanan dikkat ile kulağın aktivitesi ve eğitimi olduğunu; önce sistemin temel frekansı konularında, daha sonra ise cümlelerin tonlamasındadır*" demiş. Yankelevich'e göre, "*R.Kreutzer etütleri üzerinde çalışmalar esnasında, dinleme ve kendini kontrol etme yeteneği zengin sanatsal sonuçlar verebilir.*" Bu konuda ünlü Rumen kemancı ve orkestra şefi Voicu'ya göre: "*Belirli bir tonun saflığının hissi sadece kulakta değil, aynı zamanda saflığı hisseden parmaklarda da hissedilebilir.*"

Kreutzer etütleri üzerinde çalışmalar, 1-3 ve 3-5. sınıflarda Wohlfarth ve Mazas'ın seçilmiş etütlerinden sonra başlatılmalıdır. Kreutzer'in 1 numaralı etüdü üzerinde detaş, martele, marcato, spiccato vb. ve parmak akıcılığı üzerine 17. etüt gibi çalışmalar, kemancının tüm meslek yaşamını kapsar. Etütlerin değerli niteliklerinin genel olarak tanınmasına rağmen,



pratikte öğrenciler genellikle etütlerden yeterince yararlanamamakta ve kazanabilecekleri becerileri kazanamamaktadırlar. Çalışmalar sırasında esas olan ses kalitesi, güzellik, ifade gücü ve melodidir. Profesyonel kemancıların teknik donanımının gelişimi için mutlaka R. Kreutzer'in etütlerinin geçilmesi gerekmektedir. Bu çalışmalar, J. Dont'un "24 Etudes and Caprices" ve N. Paganini'nin "24 Caprices" adlı eserlerinin daha ileri düzeyde incelenmesinin temelini oluşturur. Rodolphe Kreutzer'in (1807) etütleri, pedagojik repertuvarda hâlâ istisnai bir yere sahiptir. Kreutzer'in etütleri, "bir kemancının tekniğinin ABC'si" olarak nitelendirilebilir, çünkü Dont ve Paganini'nin kapislerinin tüm teknik temeli tam olarak bu etütlerde yatmaktadır.

Etüt Materyali Çalışma Metodolojisi

Etüt materyali, belirli performans tekniklerinin yoğunlaştırılmış bir biçimde, ancak performans pratiğine yakın bir şekilde nihai geliştirilmesine yöneliktir. Aynı hedef programlara sahip çok sayıda çalışma arasından, bu özel durum için en değerli ve en uygun olanı seçilmelidir. Etütler, teknik (alıştırmaya yönelik) sanatsal, melodik (cantilena), karmaşık tonlama çalışmaları ve öğrencileri farklı tarzlardaki eserleri seslendirmeye hazırlayan çalışmalar olarak sınıflandırılabilir.

Etütlerin İşlenme Sistemi

Genellikle etütler belirli bir sistemde işlenir:

1. Çoğu zaman, iki zıt etüt üzerinde aynı anda (veya birbiri ardına) çalışılır.
2. Planlanan sanatsal çalışmalara göre etütler seçilir.
3. Etütlere uygun alıştırmalar seçilir.
4. Bireysel kusurları düzeltmeye (örneğin, kemani kaldırmanız gerekiyorsa, eser üst pozisyonlarda verilir) ve teknik eksikliklerin üstesinden gelmeye (örneğin, ikinci pozisyon veya yaylar) yönelik etütler seçilir.
5. Dayanıklılığı geliştirmek amacıyla etütler çalışılır.

Etütlerin Çalışma Süreci

Etütler üzerinde çalışırken çözülen performans problemleri çok çeşitli olabilir. Birinci sınıfta çoğunlukla etütler, parmakların tuşe üzerindeki yerleşimini, parmakların bitişik tellere yerleştirilmesiyle olan ilişkilerini ve temel problemler üzerinde çalışmayı içerir. Ayrıca, birinci sınıf programına göre öğretim ve sanatsal materyal için teknik destek sağlar. Bu nedenle, birinci sınıf için etütlerin tümü küçüktür. Zamanla etütler daha karmaşık hale gelir, hacimleri artar ve teknik problemler genişler. Bu aşamada yay dağılımı, pozisyonlar, yay teknikleri, çift notalar, kromatiklik yanı sıra karmaşık tonlama ve değişken ritim üzerine materyalin incelenmesi önem kazanır. Kapsamlı yararlanmak amacıyla çeşitli varyasyonlar kullanılır ve çoğu zaman etüt metni farklı yay teknikleri ile işlenir. Büyük etütler, zorlukların üstesinden gelmede dayanıklılığı geliştirmek ve özel teknik problemleri tamamlamak için kullanılır.

Etütlerde Tempo ve Teknik Uygulamalar

Etütlerde uygun tempo sapmalarına dikkat etmek gereklidir. Bazen etütlerin yerini, etüt niteliğinde küçük parçalar alabilir. Bu parçalar üzerinde yapılan çalışmalarda, öğrenciyi etüt örneklerine dayanarak belirli ve uygun teknik yöntemlere yönlendirmek gerekir. Bir etüt çalarken sesin ve cümlenin ifade gücüne dikkat edilmelidir, çünkü öğrenci performansının teknik yönüne kapılıp sesi unutulabilir. Auer (1933:33) "*Her kemancının enstrümanını*



kesintisiz şarkı söyleyecek şekilde çalması ve sesin her zaman eşit ve pürüzsüz olmasını istemesi gerektiğini belirtmiştir; bu da yay tekniğinin mükemmelliğine kadar geliştirilmesini gerektirir”.

Herhangi bir eserde müziği görmek ve duymak gerekir. Müzikal bir cümle, müzikal bir düşünce sezgiye yön vermelidir. Bir müzik cümlesi üzerinde çalışmanın anlamlılığı, armoni bilgisine ve bestecinin üslubuna dayalı mantıksal düşünme, etüt üzerinde çalışmanın başarısını etkileyen önemli faktörlerden biridir. Bu tür çalışmalar, etütleri hafızayı geliştirmek ve güçlendirmek için iyi bir materyal haline getirir.

Teknik Kontroller ve Mesleki Sağlık

Etütler ritmik olarak çalınmalı, ses çizgisi dinlenmeli ve korunmalı, koordinasyonsuz el çalışmalarından kaçınılmalıdır (yay ile sol elin parmak hareketlerinin koordinasyonu, pozisyonlar arasındaki tutarsızlık, hazırlıksız tel değişiklikleri, aralıklı vibrato vb.). Sürekli olarak kas hisleri kontrol edilmelidir. Bunlar mesleki kültürü geliştirmek, aşırı fiziksel yüklenmeyi ve mesleki hastalıkları önlemek için gereklidir.

Zorlukların Analizi

Etütler üzerinde çalışırken ortaya çıkan zorluklar analiz edilmeli ve bunları aşmanın yolları aranmalıdır. Bazı etütleri ezbere öğrenmek tavsiye edilebilir, böylece geri dönüp bestecinin ortaya koyduğu daha derin katmanları (örneğin, R. Kreutzer'in Etüt No. 1'i) ortaya çıkarabiliriz. Özellikle "öğrenci-öğretmen" düetleri şeklindeki öğretim materyalleri üzerinde durmak gereklidir. Bu tür çalışmalar, birinci sınıfta eski keman ekollerinden gelen materyalleri ya da modern ekollerin eserlerini, orta sınıflarda modern bestecilerin düet çalışmalarını, G. Kaiser'in etütleri, R. Kreutzer'in etütlerinin transkripsiyonlarını veya eski bestecilerin büyük eserlerini içerebilir. Lisede quartet ve orkestra edebiyatına geçmek daha uygun olabilir.

Etüt Defterleri

Müzik okullarındaki keman derslerinde kullanılabilecek etüt defterleri:

- Küçük sınıflarda: F. Wohlfarth Etütler, E. Gnesina-Vitachek 18 Kolay Çalışma, A. Komarovsky Etütler, N. Baklanova Gam ve Etütler, A. ve N. Yanshinov'lar 30 Kolay Etüt, K. Rodionov Etütler, M. Garlitsky Adım Adım Seçilmiş Etütlerin Derlemesi 1. Baskı.
- Orta sınıflarda: G. Kaiser, A. Yanshinov, A. Komarovsky, K. Mostras, Yu. Konyus - Çift Notalı Etütler, J. Mazas - Seçilen Etütler 2. Baskı.
- Büyük sınıflar: J. Mazas, N. Baklanova, A. Lvov, R. Kreutzer, F. Fiorillo ve Y. Dont Seçilen Etütler Defteri 3. Baskı.

YÖNTEM

Araştırma Amacı

Bu araştırma, XVIII. yüzyıldan günümüze kadar keman etütleri ve kaprislerinin eğitici ve sanatsal kompozisyonlar olarak gelişimini incelemeyi amaçlamaktadır. Keman etüt ve kaprislerinin tarihsel süreç içerisindeki evrimini anlamak, modern performans pratiği açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu araştırma, etütlerin ve kaprislerin teknik ve sanatsal açılarından sistematik bir şekilde nasıl sınıflandırılabileceğini analiz ederek, keman pedagojisine ve performans uygulamalarına yeni perspektifler kazandırmayı hedeflemektedir.



Araştırmanın Önemi

Keman pedagojisinde etüt ve kapris çalışmaları, hem öğrencilerin teknik becerilerini hem de sanatsal performans yeteneklerini geliştirmek için kullanılan önemli araçlardır. Bu çalışmaların tarihsel gelişiminin dinamiklerini anlamak, modern keman eğitimi yöntemlerinin rasyonel kullanımına ve müzikal stil paletinin genişletilmesine katkı sağlamaktadır. Araştırma, farklı dönemlerde yazılmış etütlerin keman eğitimi süreçlerine nasıl entegre edilebileceğini ortaya koyarak, pedagojik yaklaşımlara bilimsel bir temel sunmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, etütlerin ve kaprislerin teknik becerilerin yanı sıra sanatsal ifade becerilerini geliştirmedeki rolünü vurgulamak, keman icrası pratiğinde verimliliği artırmak için yeni yollar sunmaktadır.

Araştırma Modeli

Bu çalışma, nitel araştırma modeli kapsamında yürütülen, Tarihsel araştırma yöntemi kullanılarak, XVIII. yüzyıldan itibaren keman etütleri ve kaprislerinin gelişimi, bu eserlerin teknik ve sanatsal açıdan evrimi üzerine detaylı bir analizi yapılmaktadır. Tarihsel araştırma yöntemi, bir konunun belirlenmesi, alanın daraltılması, soruların oluşturulması, verilerin toplanması ve analiz edilmesi, yanıtların verilmesi ve araştırma raporunun yazılmasını kapsar(Dilek, S. E., & Dilek, N. K. (2013). Tarihsel veriler ışığında yapılan incelemeler, etüt ve kaprislerin pedagojik ve sanatsal yönlerinin nasıl şekillendiğini ve modern performans pratiğine nasıl entegre edildiğini değerlendirmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın veri toplama sürecinde, keman pedagojisi alanında yazılmış eserler, eğitim materyalleri ve geçmişten günümüze kadar olan keman metotları kullanılmaktadır. Ayrıca, F. Benda, F. Fiorillo, R. Kreutzer, P. Rode ve Paganini gibi önemli keman virtüözlerinin etüt ve kaprisleri incelenerek, bu eserlerin müzikal ve teknik özellikleri detaylı olarak incelenmektedir. Elde edilen veriler, etütlerin ve kaprislerin tarihsel süreçteki rolünü, pedagojik önemini ve müzikal gelişime katkılarını değerlendirmek amacıyla kullanılmaktadır.

SONUÇ

Keman etütleri, kemancıların teknik yetkinliklerini geliştirirken, aynı zamanda müzikal ifadelerini güçlendiren çok yönlü eğitim materyalleri olarak büyük bir öneme sahiptir. Tarihsel süreç boyunca F. Benda, F. Fiorillo, R. Kreutzer, P. Rode ve N. Paganini gibi bestecilerin etüt ve kaprisleri, keman eğitiminin temel yapı taşları olmuştur. Bu eserler, sadece teknik becerileri artırmakla kalmamış, aynı zamanda müzikal düşüncenin, cümle yapılandırmanın ve sanatsal ifadelerin gelişmesine de katkı sağlamıştır. Modern keman pedagojisi, bu eserlerin bilinçli ve sistematik bir şekilde çalışılmasına dayanarak öğrencilerin teknik becerilerinin yanı sıra sanatsal performans yeteneklerini de geliştirmektedir. Özellikle Kreutzer, Mazas, Dont ve Paganini'nin eserleri, teknik gelişimi destekleyen en kapsamlı kaynaklar arasında yer almakta ve günümüzde de değerini korumaktadır. Bu etütlerin düzenli ve disiplinli çalışılması, öğrencilerin profesyonel kemancı olma yolunda önemli bir ilerleme kaydetmelerine olanak tanır. Her bir etüt, belirli bir teknik sorunu çözmeye odaklanarak öğrencilerin performans kalitesini artırmayı amaçlar. Aynı zamanda, etütlerin müzikal bir bakış açısıyla çalışılması, öğrencilerin ses ve müzikal cümle yapısına olan hassasiyetlerini güçlendirir.



ÖNERİLER

- **Etütlerin Sistematik Kullanımı:**** Keman eğitimi sürecinde etütlerin planlı ve sistematik bir şekilde kullanılması, öğrencilerin teknik gelişimini hızlandırmak açısından hayati öneme sahiptir. Farklı teknik ve sanatsal ihtiyaçlara yönelik etütlerin doğru bir sırayla ve amaç doğrultusunda seçilmesi, eğitim sürecini daha verimli kılacaktır.
- **Teknik ve Sanatsal Dengesi:**** Etütler sadece teknik becerileri geliştirmekle kalmamalı, aynı zamanda müzikal ifadeyi de desteklemelidir. Öğrenciler, etütleri çalışırken teknik detaylara odaklanmanın yanı sıra, müzikal cümle yapısına, dinamiklere ve eserin sanatsal boyutuna dikkat etmelidirler. Bu, performans kalitesini artıran önemli bir faktördür.
- **Eğitmen Yönlendirmesi:**** Eğitmenlerin, her öğrencinin teknik seviyesine ve müzikal ihtiyaçlarına göre etüt seçimi yapması, kişiselleştirilmiş bir eğitim süreci yaratacaktır. Farklı dönemlerden ve bestecilerden etütlerin kullanılması, öğrencilerin çeşitli müzikal stilleri öğrenmelerine yardımcı olacaktır.
- **Performans Pratiği:**** Etütlerin konser repertuarı gibi değerlendirilmesi ve öğrencilerin etütleri performans pratiği içinde sergilemesi, sahne deneyimi kazanmalarına yardımcı olabilir. Bu uygulama, teknik çalışmaların müzikal ifadeyle birleştiği bir alan yaratacaktır.
- **Ders Planı İçinde Etütlerin Önemi:**** Eğitim müfredatında etüt çalışmalarına yeterince yer verilmesi ve bu çalışmaların eğitici yanı sıra kadar sanatsal katkılarının da vurgulanması, öğrencilerin teknik ve sanatsal açıdan dengeli bir gelişim göstermelerine katkıda bulunacaktır.

KAYNAKÇA

- Auer L. Keman çalma okulum. Ed. "Triton" Klasik keman eserlerinin yorumlanması. Leningrad.1933
- Mostras K. G. Entonasyon // Keman öğretme yöntemleri üzerine yazılar. M., 1960.
- Fetis F.J. Biographie Universelle des Musiciens. Paris. 1863. Vol. 1.
- Flash K. Keman çalma sanatı. M., 2007.
- Yampolsky A. Keman ses kültürünün geliştirilmesi konusunda. // Keman öğretme üzerine metodik makaleler. M., 1960.
- Yankelevich Y. Keman Performansı ve Pedagoji Sorunları. Makale Defteri. Moskova, 1968.
- Wasielewski W.S. Die Violine und Ihre Mtister. Leipzig. 1910.
- Lassabatie, M; Historie du Conservatoire Impérial de Musique et de Declamation. Paris: 1860.
- Dilek, S. E. & Dilek, N. K. (2013). Dünyada ve Türkiye'de Yaşanan Olayların Turizme Yansımaları: 1960'tan Günümüze Tarihsel Bir Değerlendirme. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 1083-1108.
- Voicu. I. "Roman Kültürü" Dergisindeki Biyografisi.